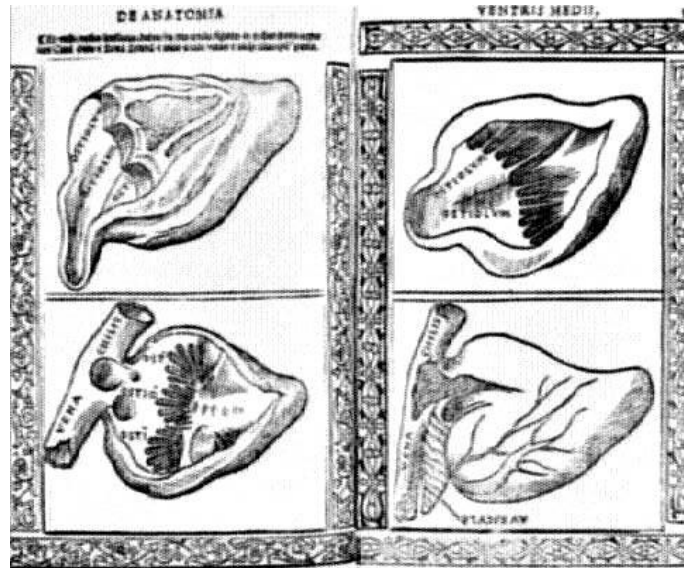

Hemodynamika krok za krokem

Michael Želízko
Klinika kardiologie IKEM

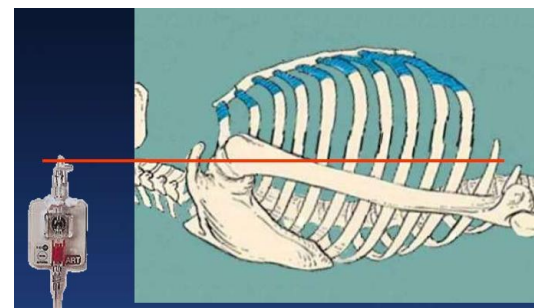
Základy hemodynamických měření

- Invazivní měření tlaků
- Minutový výdej srdeční
- Měření gradientů
- Plochy ústí

Invazivní měření tlaků

1. Nula=referenční hladina

1. Midchest level – střed hrudníku
2. Skiaskopicky

CAVE: nula není v rovině kapsle, ale v rovině otevřeného kohoutu

2. Kalibrace systému

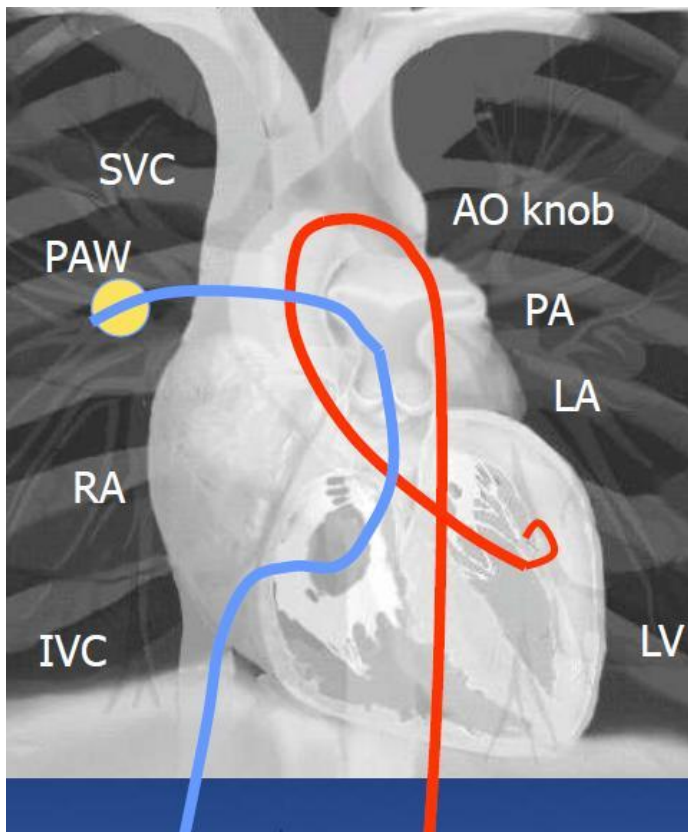
1. Elektronický range
2. Vodní sloupec

40 mmHg – 200 mmHg

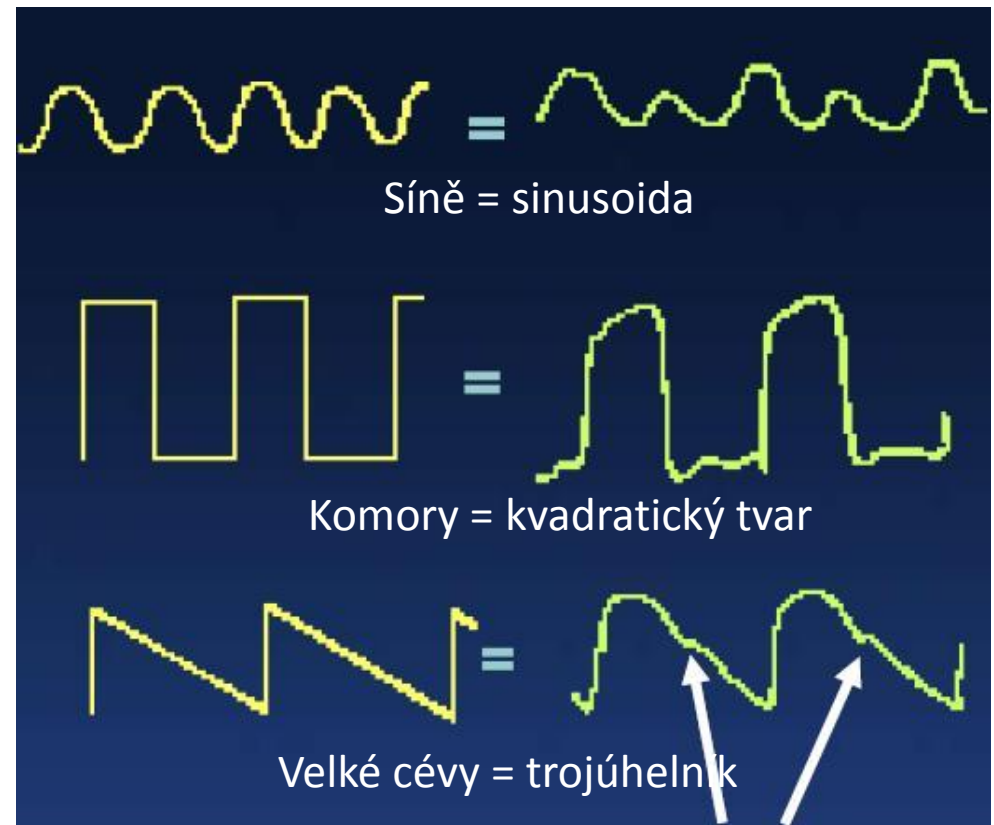
**1 mmHg = 1,36 cm
vodního sloupce**

Snímání tlakové křivky

Typické místo (skiaskopie)

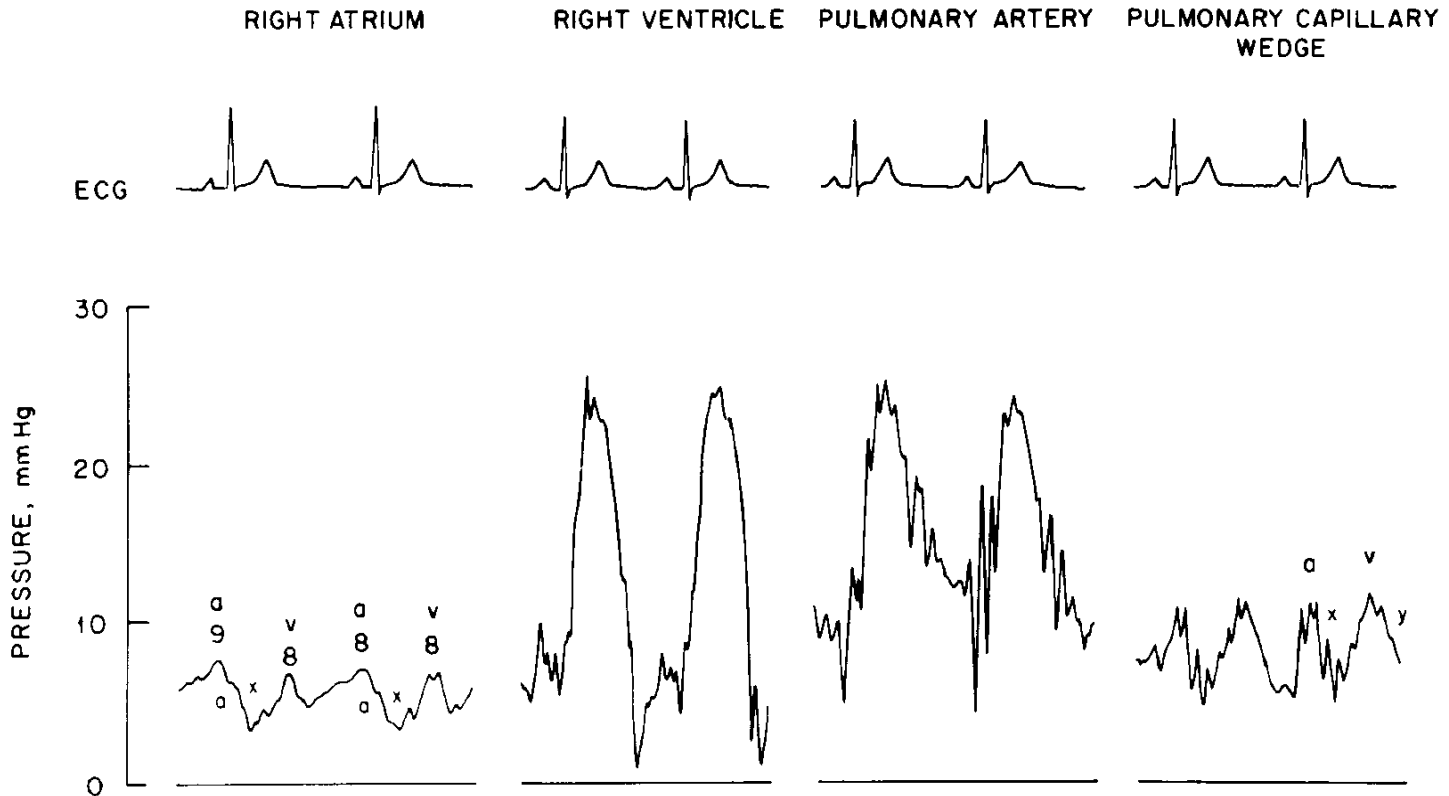

Typický tvar křivky

Dikrotický zářez = uzávěr semilunární chlopně

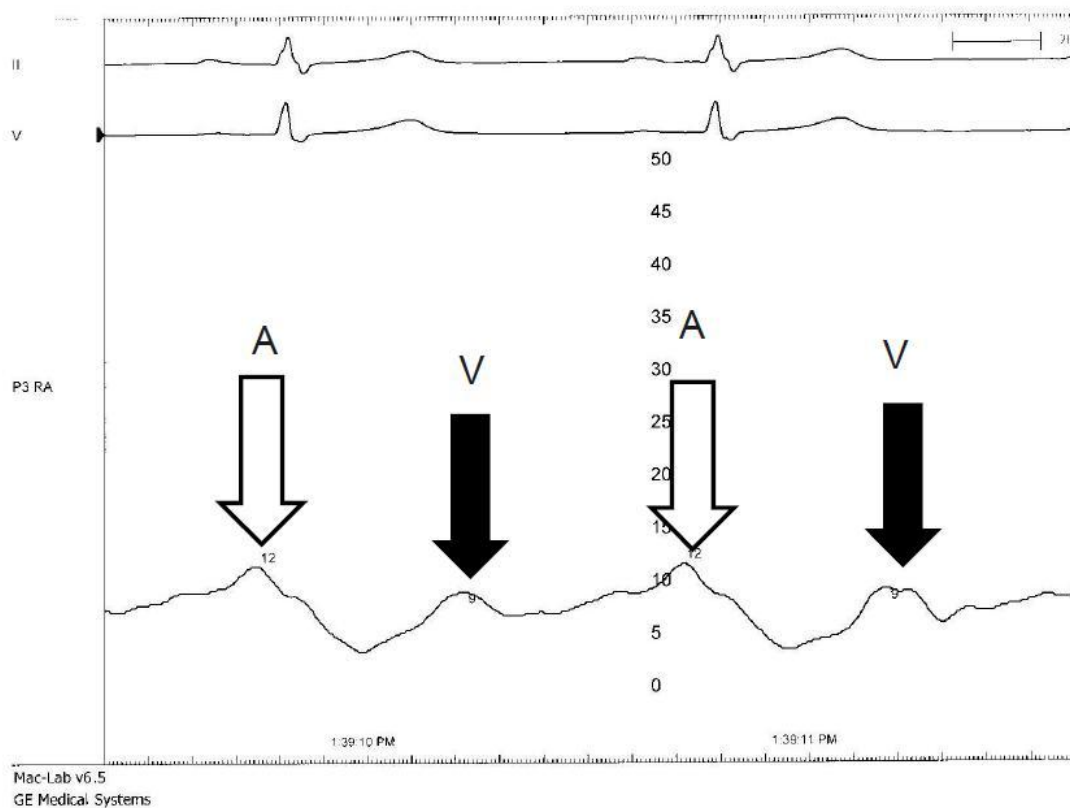
Normální tlakové křivky

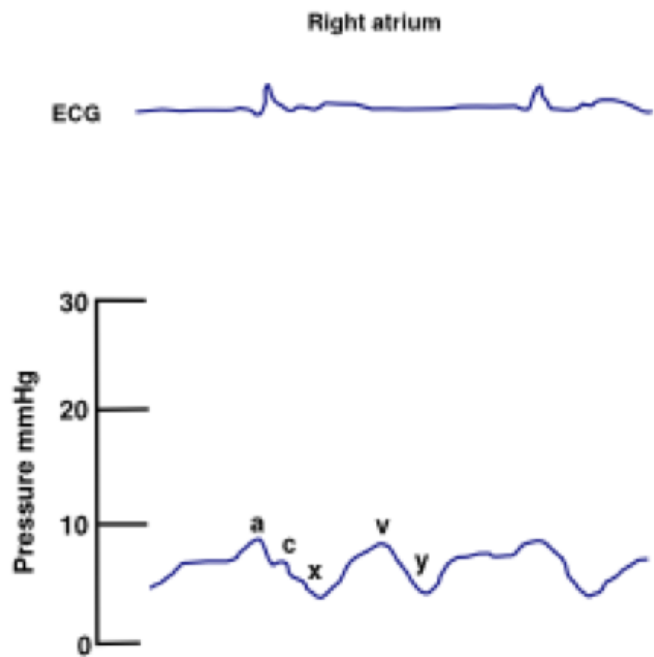
Normální hemodynamika:

Tlak v PS odpovídá diastol. tlaku v PK, systola PK odpovídá systole PA, diastola PA odpovídá PCW, PCW odpovídá LS a diastole v LK, systola v LK odpovídá systole v aorty

Pravá síň: 0-8 mmHg,
vlna a (systola síně) 2-10 mmHg,
vlna v (uzávěr a-v chlopně) 2-10 mmHg

Tlaková křivka z pravé síně

- a = systola síně
- x = relaxace síně (pokles tlaku)
- c = uzávěr Tri chlopně
- v = systola komor
- y = diastola komor, pasivní plnění komory
- a = systola síně
- ...

Normální hodnota PS= 6 mmHg

Zvýšení tlaku v PS

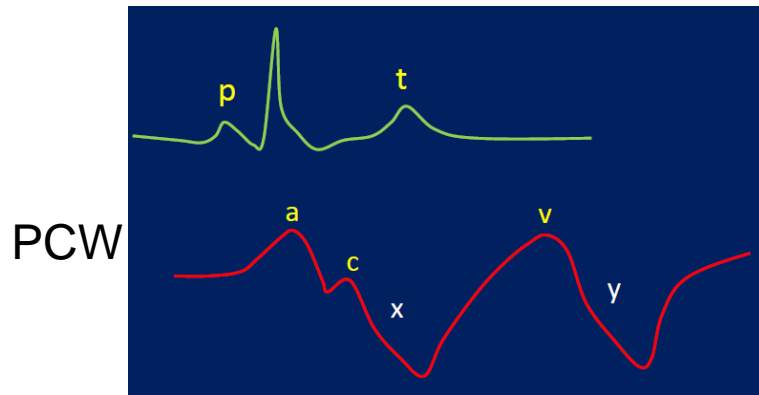
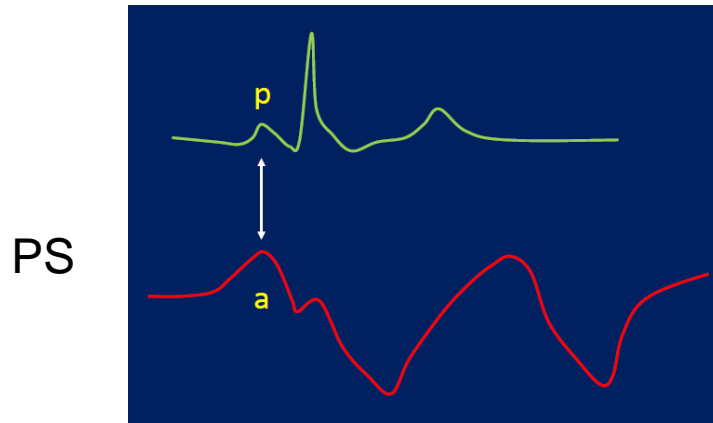
- HYPERVOLEMIE
- IM pravé komory
- Plicní hypertenze
- Levo-pravý zkrat
- Trikuspidální regurgitace
- Tamponáda
- Konstrikce perikardu
- Restriktivní KMP

Snížení tlaku v PS

- HYPOVOLEMIE
- Vagová reakce

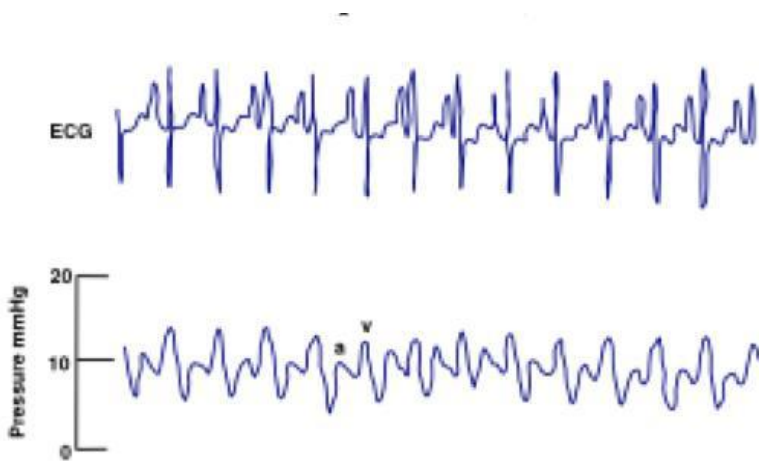

Vlna „a“ – systola síní

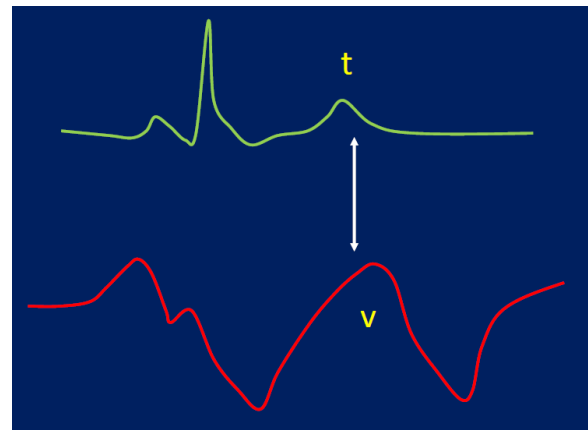
- Vysoká vlna „a“ v PS
  - Porucha vyprazdňování PS
    - Trikuspidální stenóza
    - Myxom pravé síně
  - Dysfunkce PK –
    - stenóza plicnice
    - Restriktivní KMP
- Chybějící vlna „a“
  - Fibrilace síní

Vlna „v“ v PS

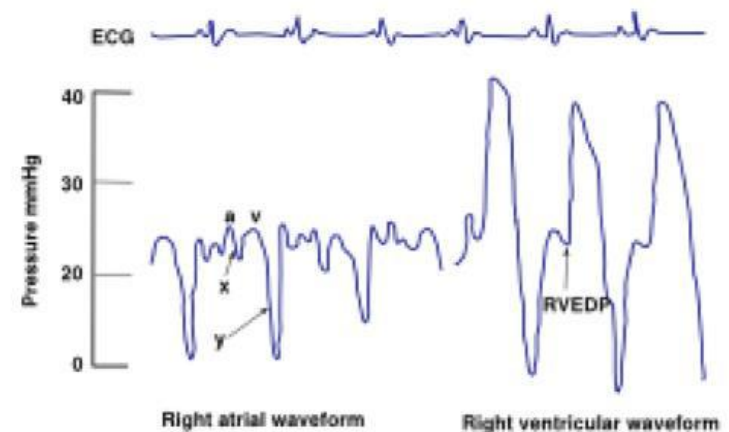
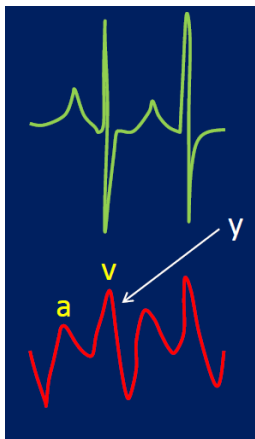
- Vlna „v“ v PS je způsobena přítokem krve z HDŽ a DDŽ do PS ke konci systoly, trikuspidální chlopeň je uzavřena
- Koreluje s vlnou „T“ na EKG

- Vysoká vlna „v“ v PS
  - Trikuspidální regurgitace
    - Současně rychlý pokles „y“
  - Selhání pravé komory

Rychlá pokles vlny „y“ a plateau (**dip and plateau**) + ekvalizace tlaku v PS a RVEDp

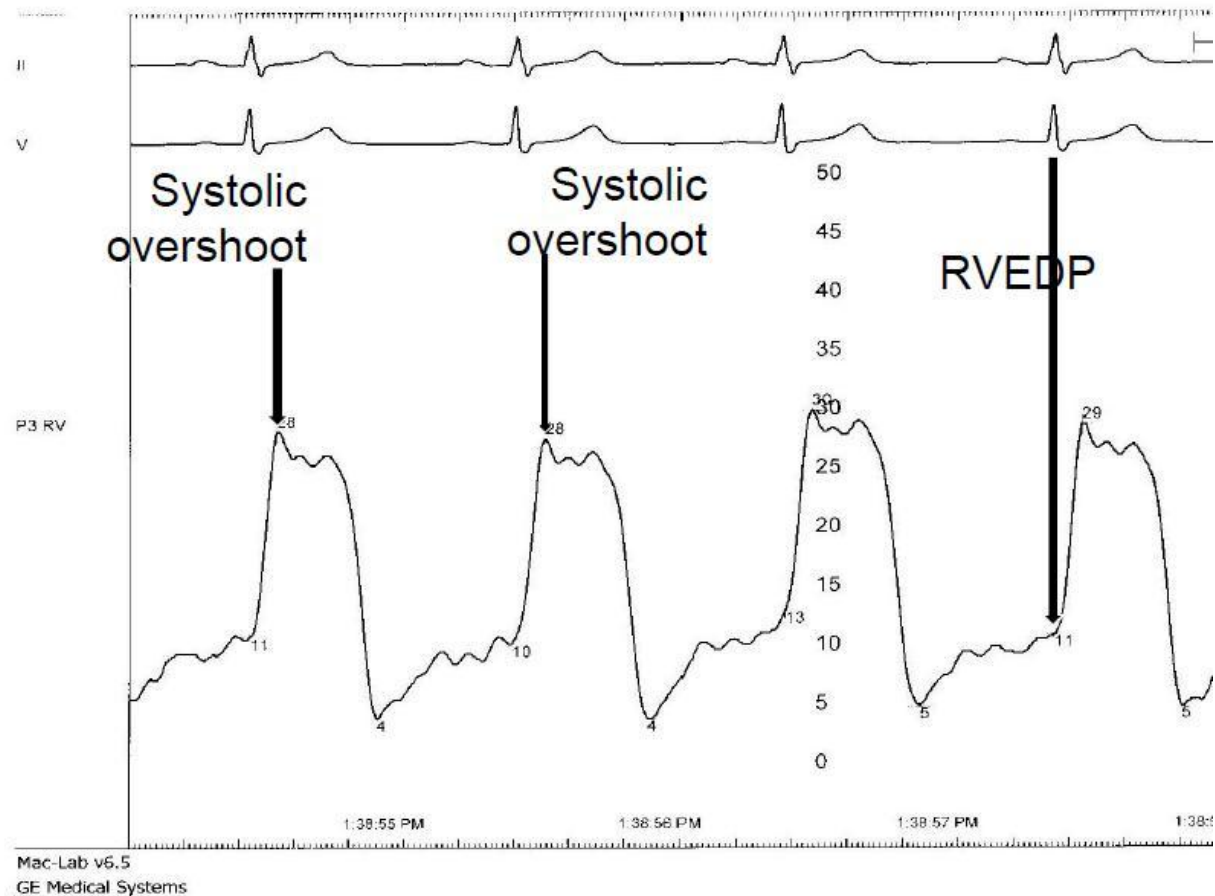
- Svědčí pro poruchu plnění PK
  - Konstrikce
  - Restrikce

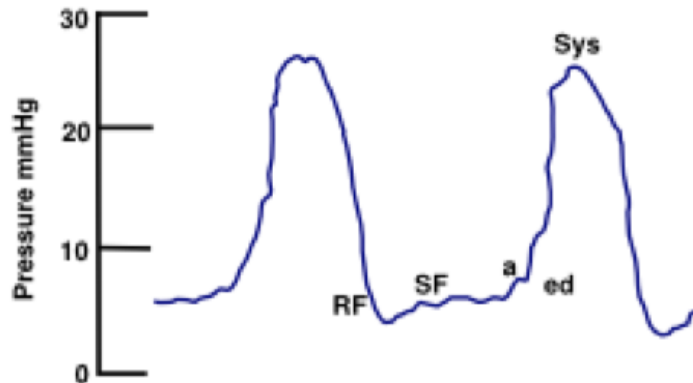
POZOR: podobný obraz má Tri regurgitace („y“), ale ta má i vysokou vlnu „v“

Pravá komora

systola 15-30 mmHg,
enddiastola (RVEDp) 0-8 mmHg

PK

- Sys = systola
- ED = tlak na konci diastoly (RVEDp)
- SF = slow filling – pomalé (pasivní) plnění)
- A = kontrakce síně

Zvýšení tlaku v PK:

Plicní hypertenze
Stenóza plicnice
Významný L-P zkrat
(ASD, VSD)
Plicní embolizace

Snížení systol. tlaku v PK:

hypovolemie, kardiogenní šok, tamponáda

Snížení RVEDp:

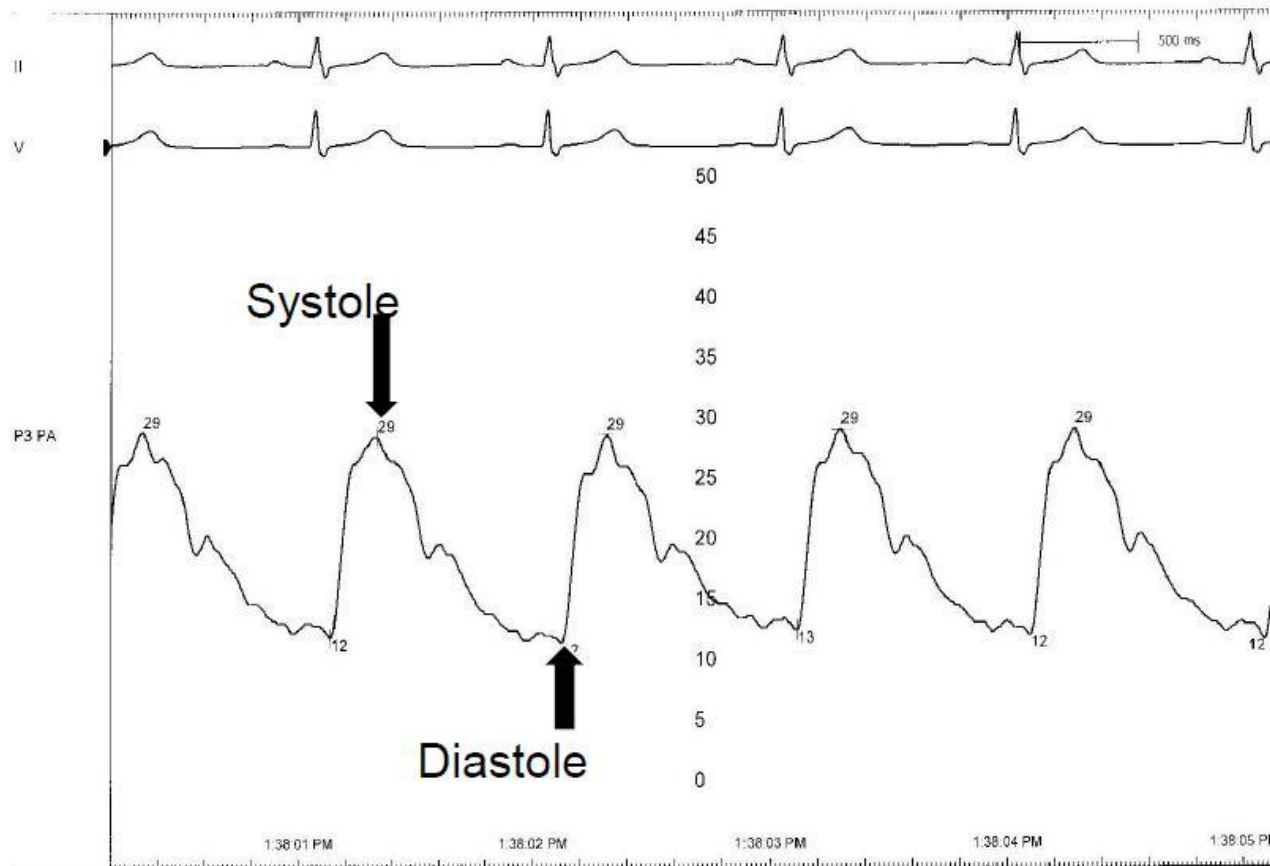
trikuspidální stenóza (unloaded RV)

Zvýšení RVEDp:

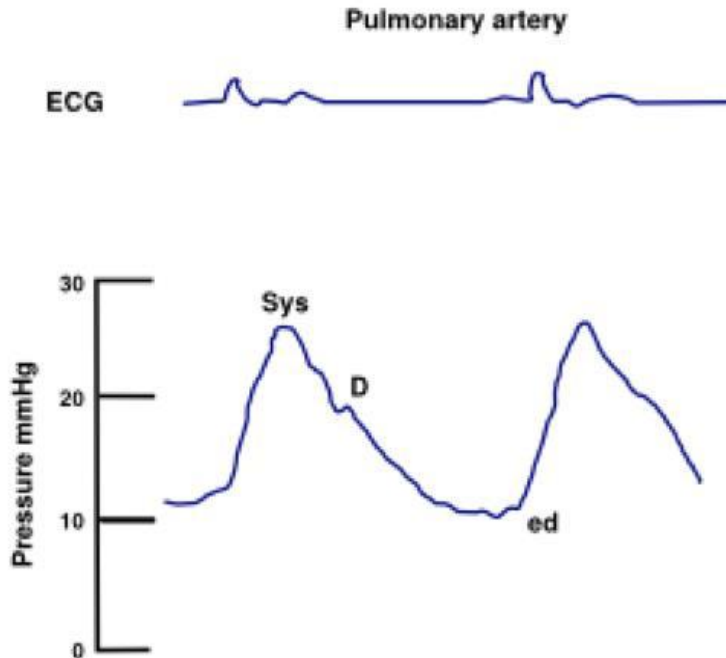
dysfunkce PK, tamponáda, konstrikce/restrikce

Plicnice

systola 15-30 mmHg, diastola 6-12 mmHg,
střední tlak (PA mean)=9-20 mmHg

Plicnice

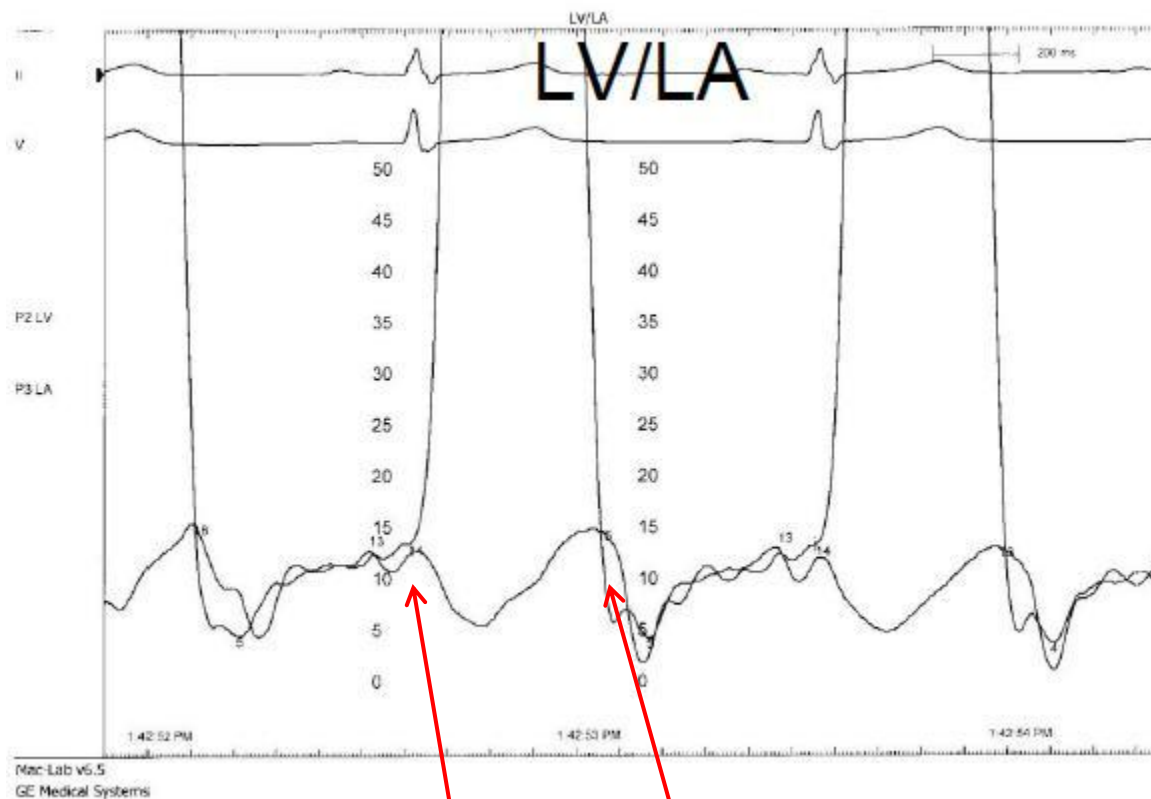
Sys = systola

D = dikrotický zářez (uzávěr chlopně plicnice)

Ed = enddiastola

- **Zvýšení tlaku v plicnici**
  - Plicní hypertenze
  - Plicní embolizace
  - L-P zkrat
  - Postkapilární
    - Mitrální vady
    - KMP
    - Srdeční selhání

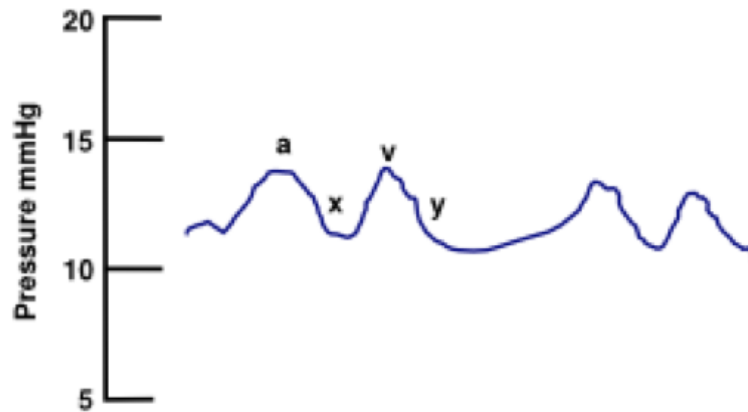
PCW (pulmonary capillary wedge) = levá síň
mean 4-12 mmHg, vlna a 4-15, vlna y 4-15mmHg

vlna a   vlna y

PCW

- a** = kontrakce LS
- x** = relaxace síně
- v** = kontrakce LK
- y** = pasivní plnění LK
- a** = kontrakce LS
- ...

Vysoká vlna „a“
...mitrální stenóza

Vysoká vlna „v“
...mitrální regurgitace

- Za normální situace:
PCW = LS = LVEDp
- Snížení tlaku v PCW
  - Hypovolémie
- Zvýšení tlaku v PCW
  - V důsledku zvýšení LVEDp = PCW (**postkapilární**)
    - .... dysfunkce LK
    - Hypervolemie
    - tamponáda
  - PCW > LVEDp (**prekapilární**)
    - Mitrální stenóza(regurgitace, myxom LS)
    - PPH
    - Plicní embolizace
    - Respirační selhání (hypoxemie s plicní vasokonstrikcí)

Normální hodnoty

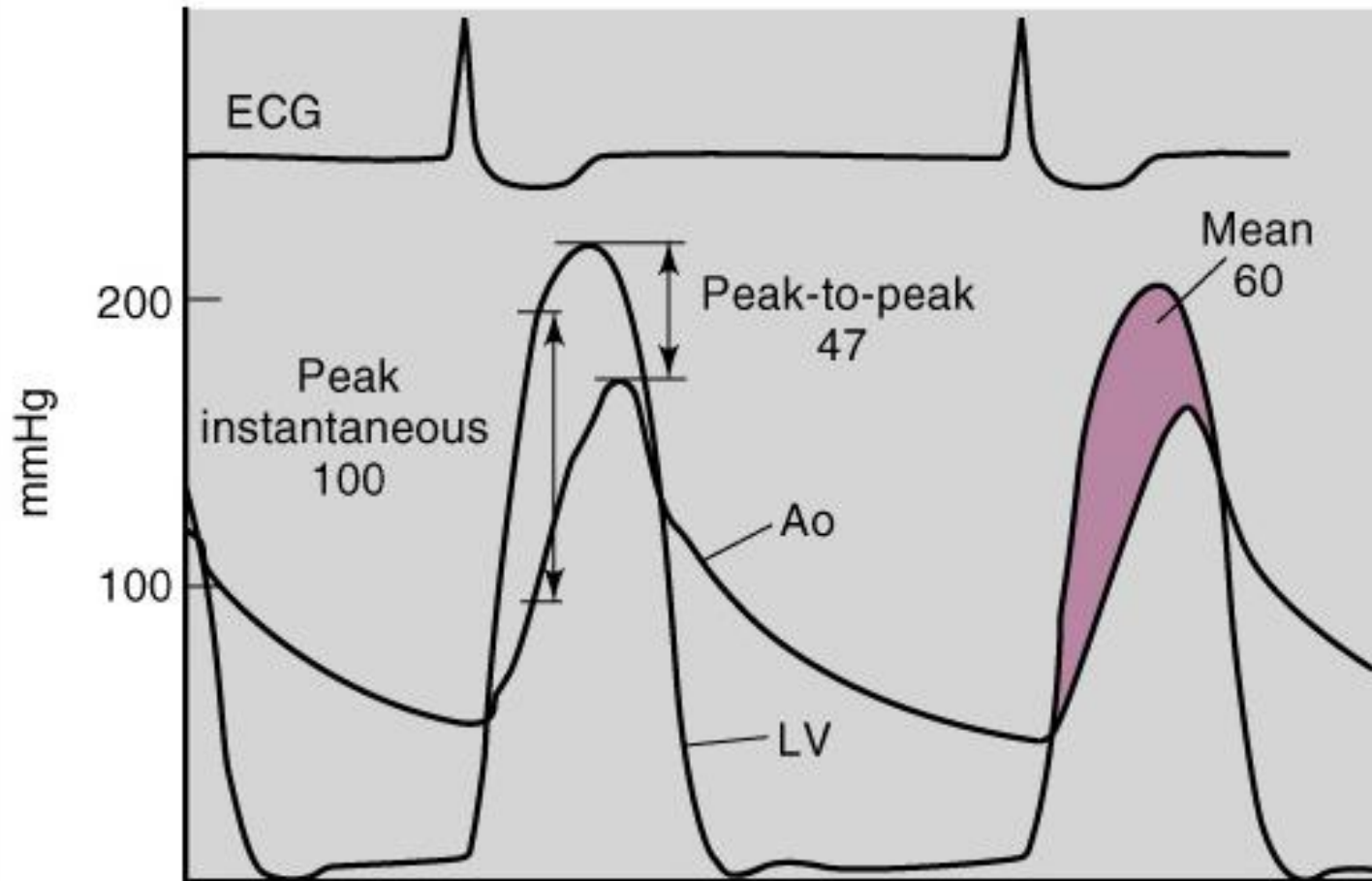
Srdeční oddíl	Systola mmHg	Diastola mmHg	Střední mmHg	Vlna a/v mmHg
Pravá síň	-	-	6	10/10
Pravá komora	30	6	-	-
Plicnice	30	12	20 (25)	-
PCW nebo LS	-	-	12	15/15
Levá komora	140	12	-	-
Aorta	140	85	-	-

Gradienty

**Tlakový gradient mezi
dvěma srdečními oddíly je
známkou zúžení**

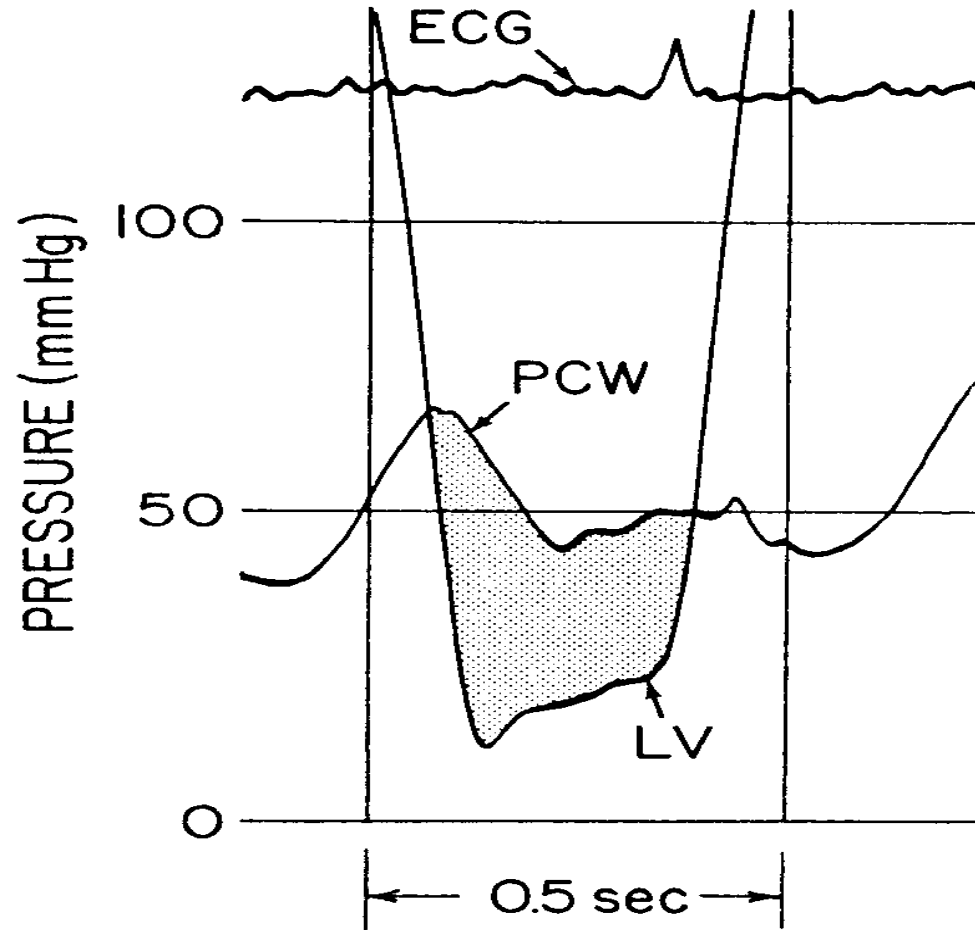
Gradient Ao chlopně: levá komory vs aorta

simultánní měření (metoda „pull-back“ pouze při sinusovém rytmu bez extrasystol)

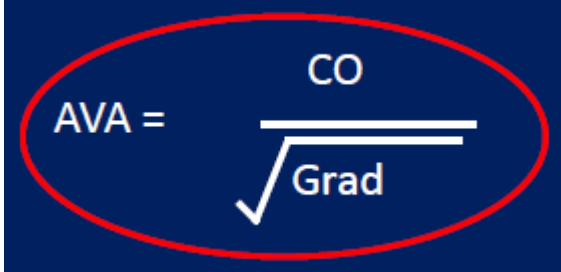
Mitrální gradient

Simultánní zápis tlaku z levé komory (LV) a levé síně (LS) nebo zaklínění (PCW)

Plochy ústí: výpočet

$$\text{Plocha ústí} = \frac{\text{průtok přes ústí}}{k \cdot \sqrt{\text{AVG (MVG)}}$$

$$\text{AVA} = \frac{\text{CO}}{\sqrt{\text{Grad}}}$$

Průtok přes ústí = min. výdej / SEP(DFP) x SF

SEP= systolická ejekční perioda

DFP= diastolická plnicí perioda

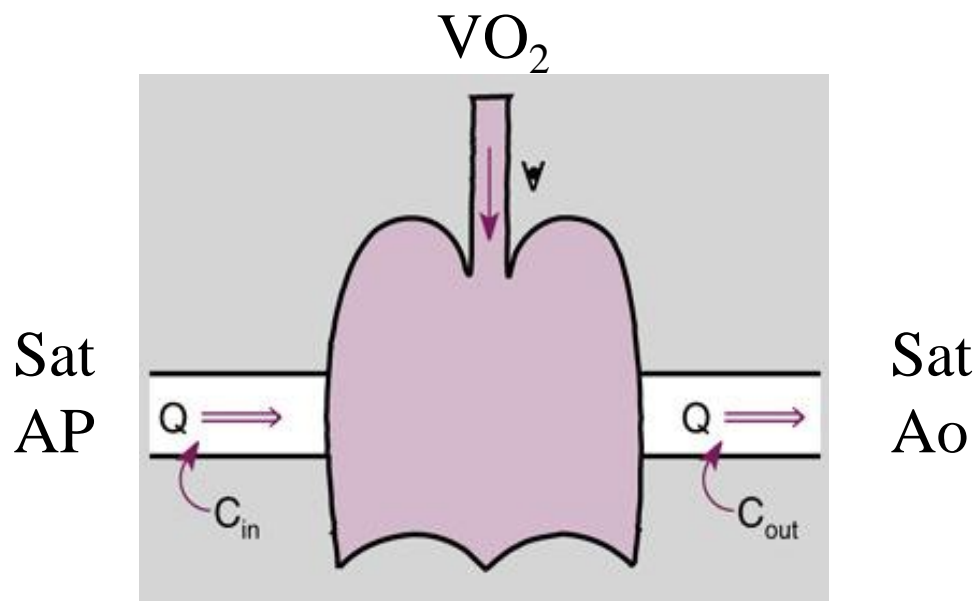
k=44,5 pro aortální chlopeň

k=38 pro mitrální chlopeň

Minutový výdej srdeční

- Fickův princip
- Termodiluce
- Barvivová diluce

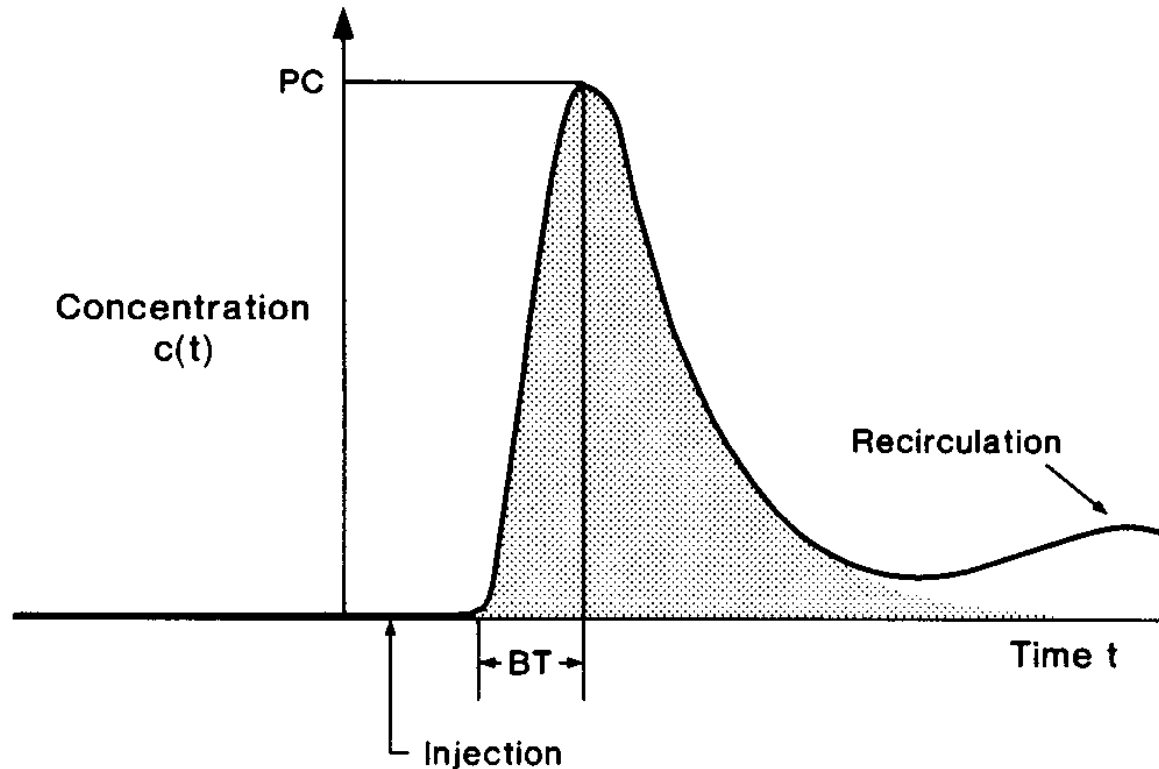
Fickův princip

$$\text{Min. výdej} = \frac{VO_2}{(a-v) \text{ difference} \times 1,36 \times Hb}$$
$$a-v \text{ difference} = Sat_{AO} - Sat_{AP}$$

Minutový výdej srdeční: diluční křivka

Typický tvar diluční křivky typu „first pass“.

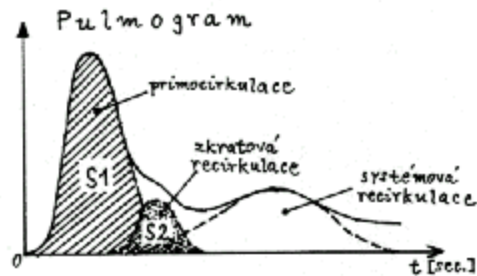
Vyznačená plocha pod křivkou odpovídá prvnímu průtoku,

neoznačená plocha je projevem recirkulace a pro výpočet minutového výdeje není zohledněna

PC = peak concentration (vrcholová koncentrace indikátoru)

BT = buildup time

Diluční křivky: měření průtoků a zkratů

Levo-pravý zkrat:

$$\frac{Q_z}{Q_p} = \frac{S_2}{S_1} \cdot 100 \text{ [% } Q_p \text{]}$$

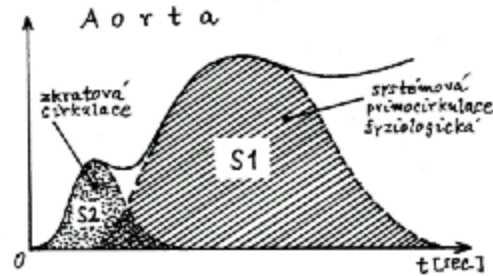
$$\frac{Q_p}{Q_s} = \frac{S_1}{S_1 - S_2} \quad (\geq 1)$$

Pokud je současně i P-L zkrat, pak

$$\frac{Q_p}{Q_s} = \frac{S_1 \left(1 - \frac{Q_{zP-L}}{Q_s}\right)}{S_1 - S_2}$$

S1 - plocha pod primocirkulační křivkou
S2 - plocha pod zkratovou recirkulací
Q_p - celkový plicní průtok
Q_z - průtok levo-pravým zkratem
Q_s - systémový průtok

a b

Pravo-levý zkrat:

$$\frac{Q_{zP-L}}{Q_s} = \frac{S_2}{S_1 + S_2} \cdot 100 \text{ [% } Q_s \text{]}$$

S1 - plocha pod fyziologickou primocirkulací aortou

S2 - plocha pod zkratovou vlnou

Q_s - systémový průtok

Q_{zP-L} - průtok pravo-levým zkratem

Nejčastější chyby při měření minutového výdeje

- Hodnota snížena (Fickova metoda)
  - spotřeba kyslíku (VO_2) není měřena, ale dosazena z tabulek nebo programem v computeru
  - desaturace při hypoventilaci vlivem premedikace
- Hodnota zvýšena (termodiluční metoda)
  - Trikuspidální regurgitace
  - Extrasystoly
  - Nižší objem vstříkovaného roztoku nebo teplý roztok

Plicní resistance

- plicní vaskulární resistance (PVR)

$$\frac{\text{PA mean (mmHg)}}{\text{CO (l/min)}}$$

- plicní arteriolární resistance (PAR)

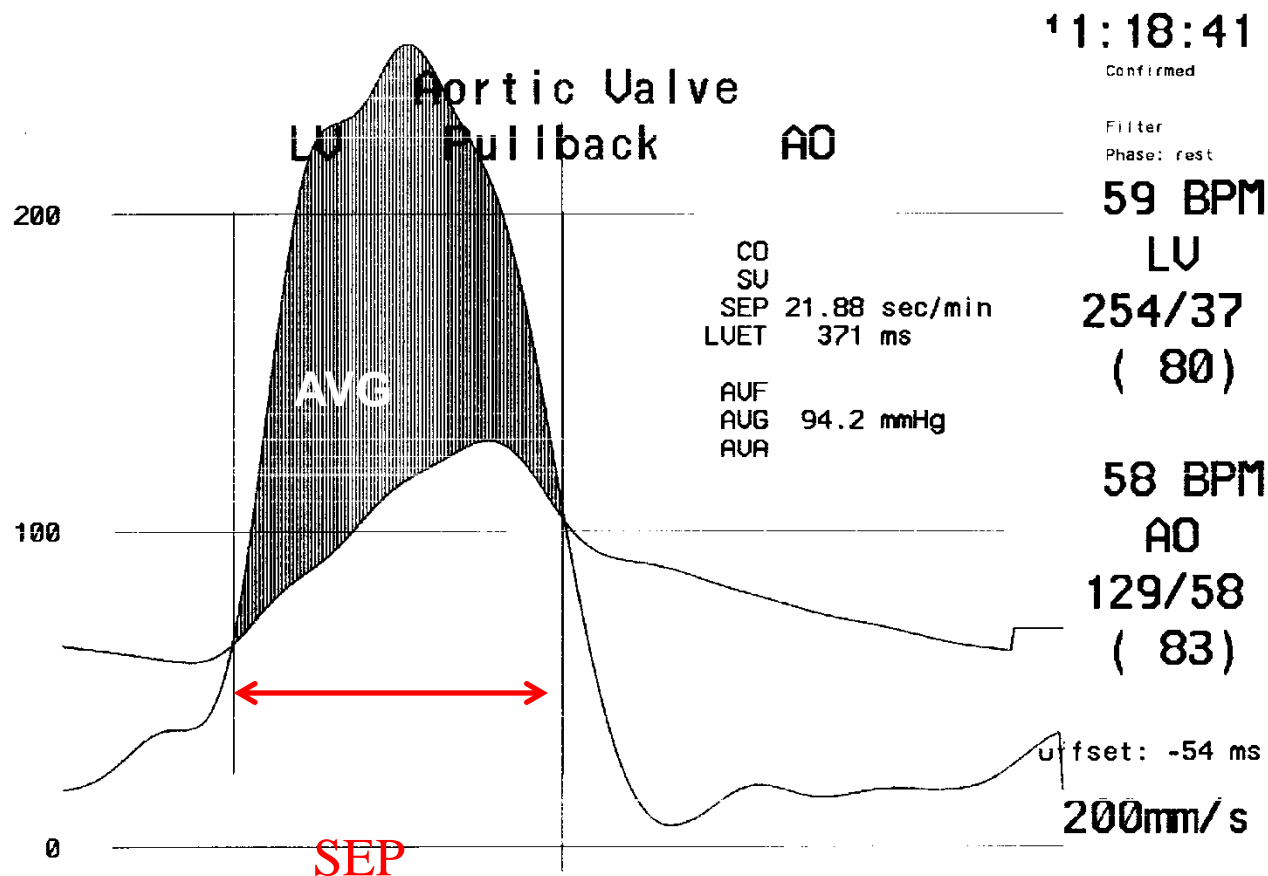
$$\frac{\text{PA mean} - \text{PCW mean}}{\text{CO (l/min)}}$$

Hemodynamické profily

příklady

Aortální stenóza

AVG = 94,2 mmHg, AVA = 0,53 cm² tj 0,27 cm²/m²

AVA =

$$44.3 \times \frac{(\text{CO}/\text{SEP}) \times \text{HR}}{\sqrt{\text{Mean Gradient}}}$$

CO = Cardiac Output

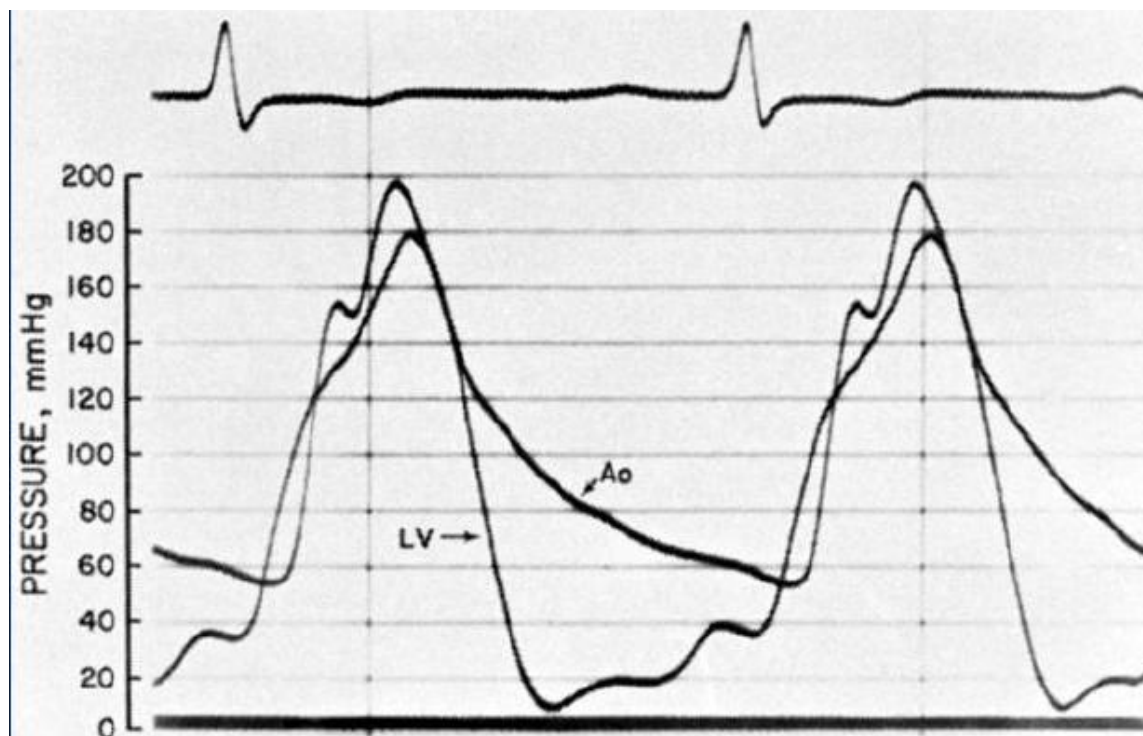
SEP = Systolic Ejection Period

Aortální stenóza

hemodynamická významnost vady

Aortální stenóza	AVG mean	AVAi	Pozn.
Lehká	< 25 mmHg	> 0,8 cm ² /m ²	Konzervat. postup
Střední	25-40mmHg	0,8-0,6 cm ² /m ²	Kontroly echo á 6 měs ⁺
Významná	> 40 mmHg	< 0,6 cm ² /m ²	Symptomy = AVR / TAVI
Kritická		< 0,3 cm ² /m ²	AVR / TAVI

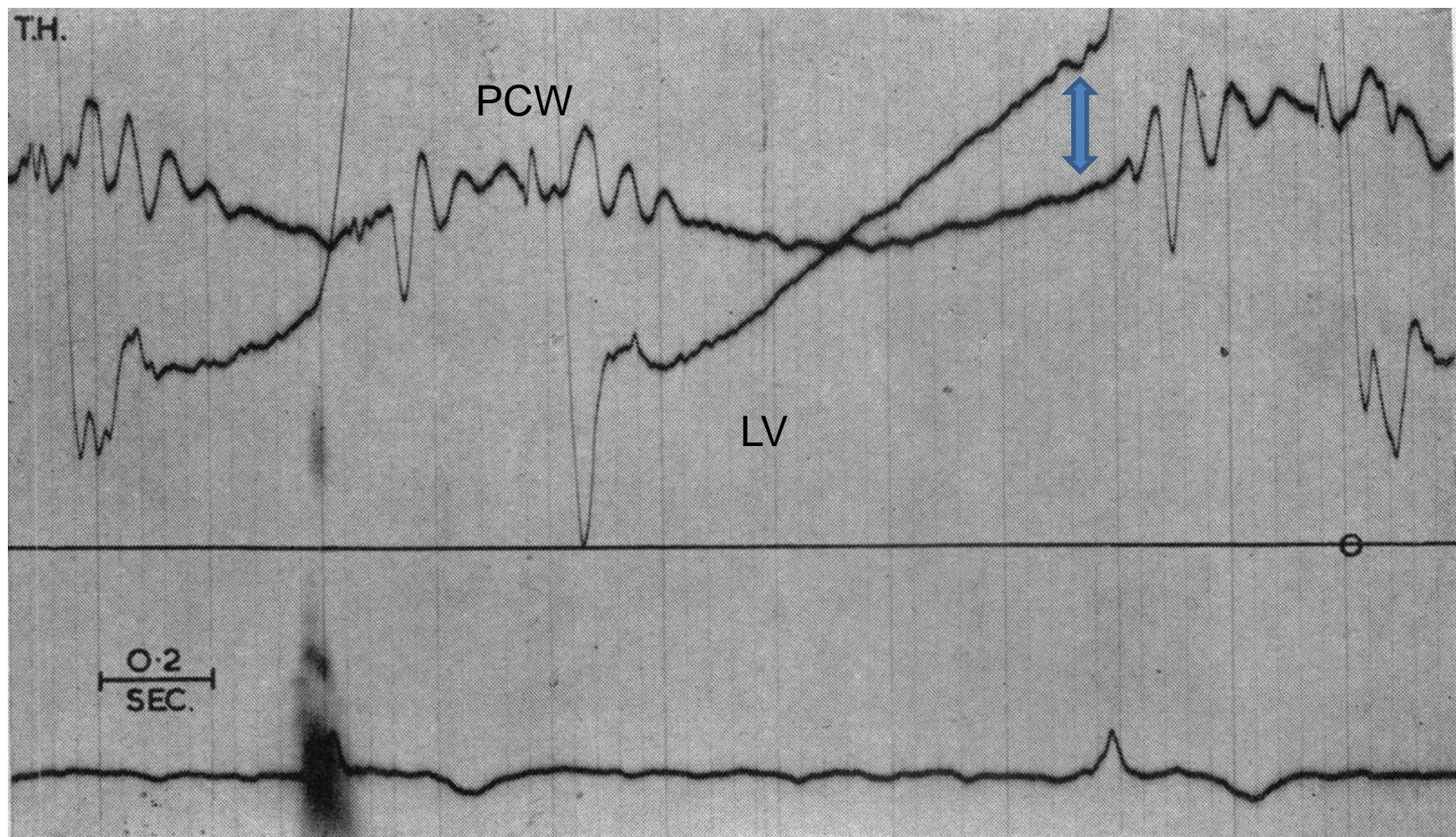
AORTÁLNÍ REGURGITACE

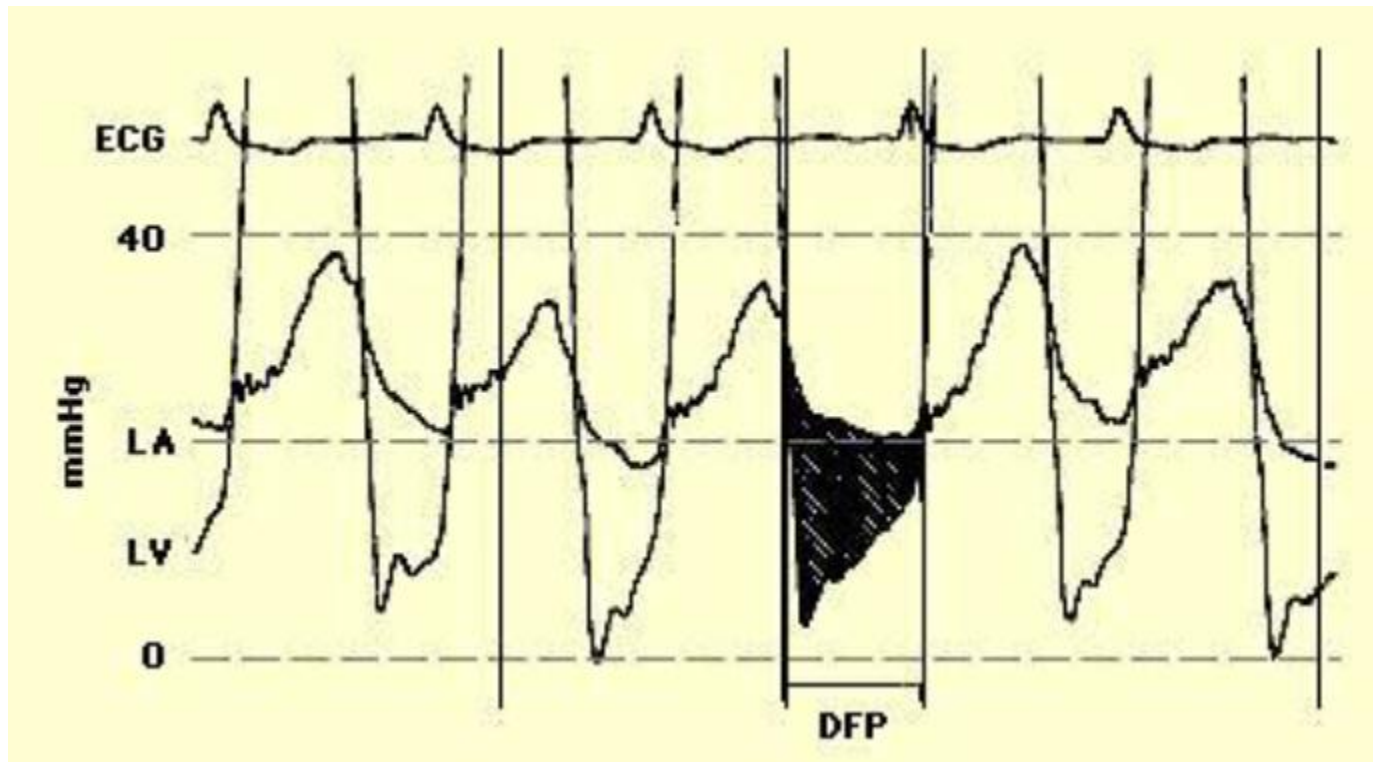
Vysoké systolicko-diastolické rozpětí > 100 mmHg (nespecif.)
Chybí dikrotický zářez na křivce z aorty
Nízký tlak v aortě na konci diastoly
Vysoký tlak v LK na konci diastoly
Reverzní enddiastolický gradient na Mi chlopni

Reverzní (end)diastolický gradient na mitrální chlopni u významné aortální regurgitace

Mitrální stenóza

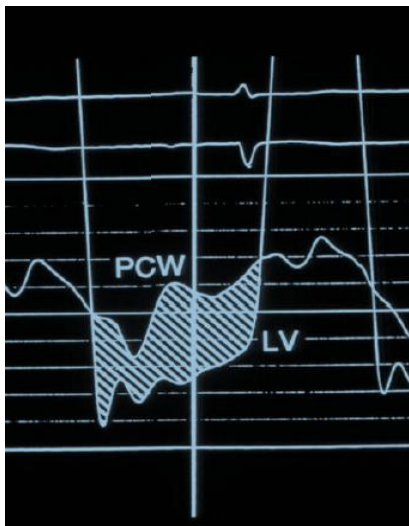
$$\text{MVA} = \frac{(\text{CO}/\text{DFP}) \times \text{HR}}{44.3 \times .85 \times \sqrt{\text{Mean Gradient}}}$$

CO = Cardiac Output
DFP = Diastolic Filling Period

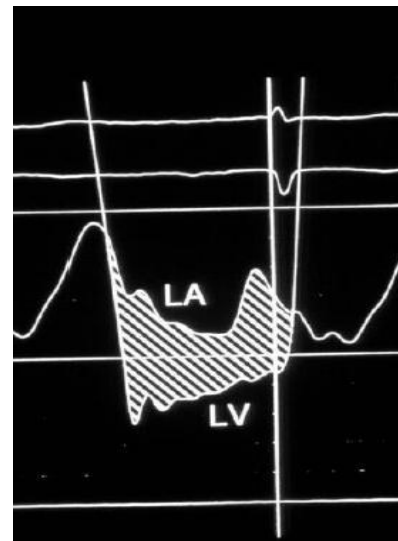
Mitrální stenóza

hemodynamická významnost vady

<u>Mitrální stenóza</u>	MVG (mean)	MVA	Pozn.
lehká	<5 mmHg	>1,5 cm ²	Konzervat. postup
střední až významná	5-10mmHg	1,0-1,5 cm ²	PTMC nebo operace NYHA ≥II, PH, FS
těsná	> 10mmHg	< 1 cm ²	Operace

Měření gradientu
časový posun
Mezi PCW a LS je
40 – 120 msec

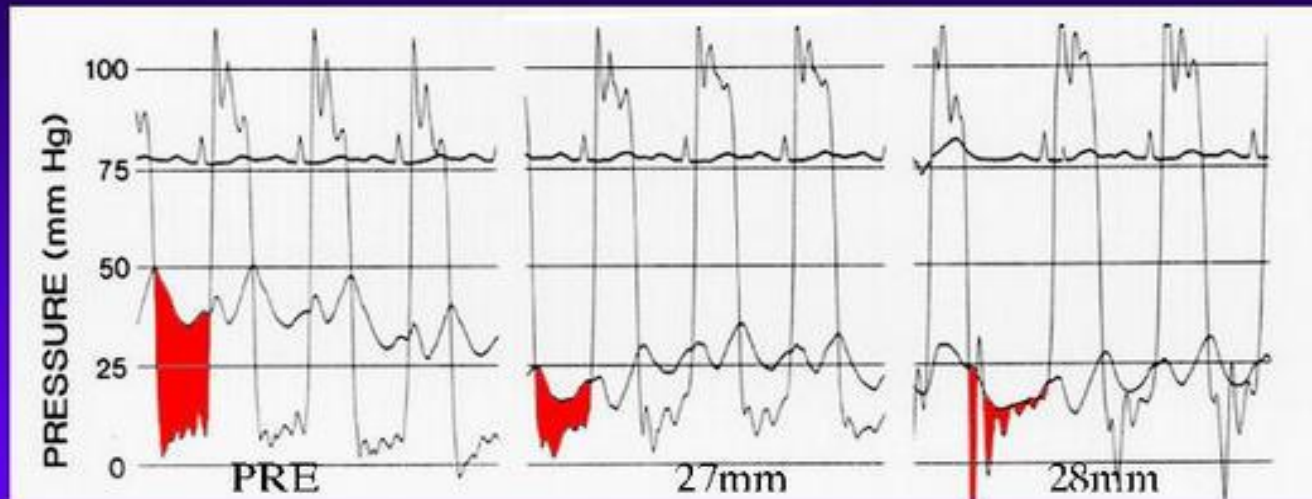

Mitrální stenóza – PTMC

(perkutánní transluminální mitrální comisulrolýza)

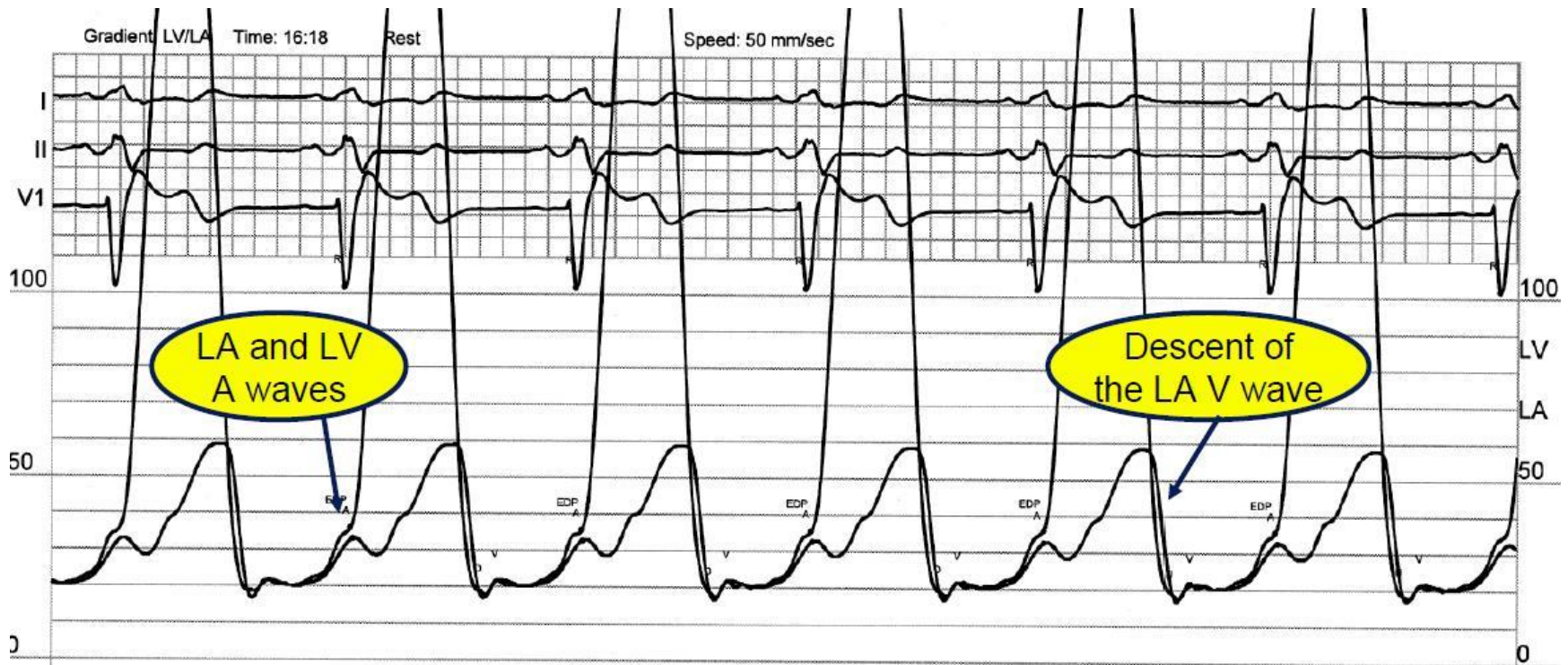
Postupná dilatace mitrálního ústí

pokles gradientu bez vzestupu vlny $\underline{v}$ v LS

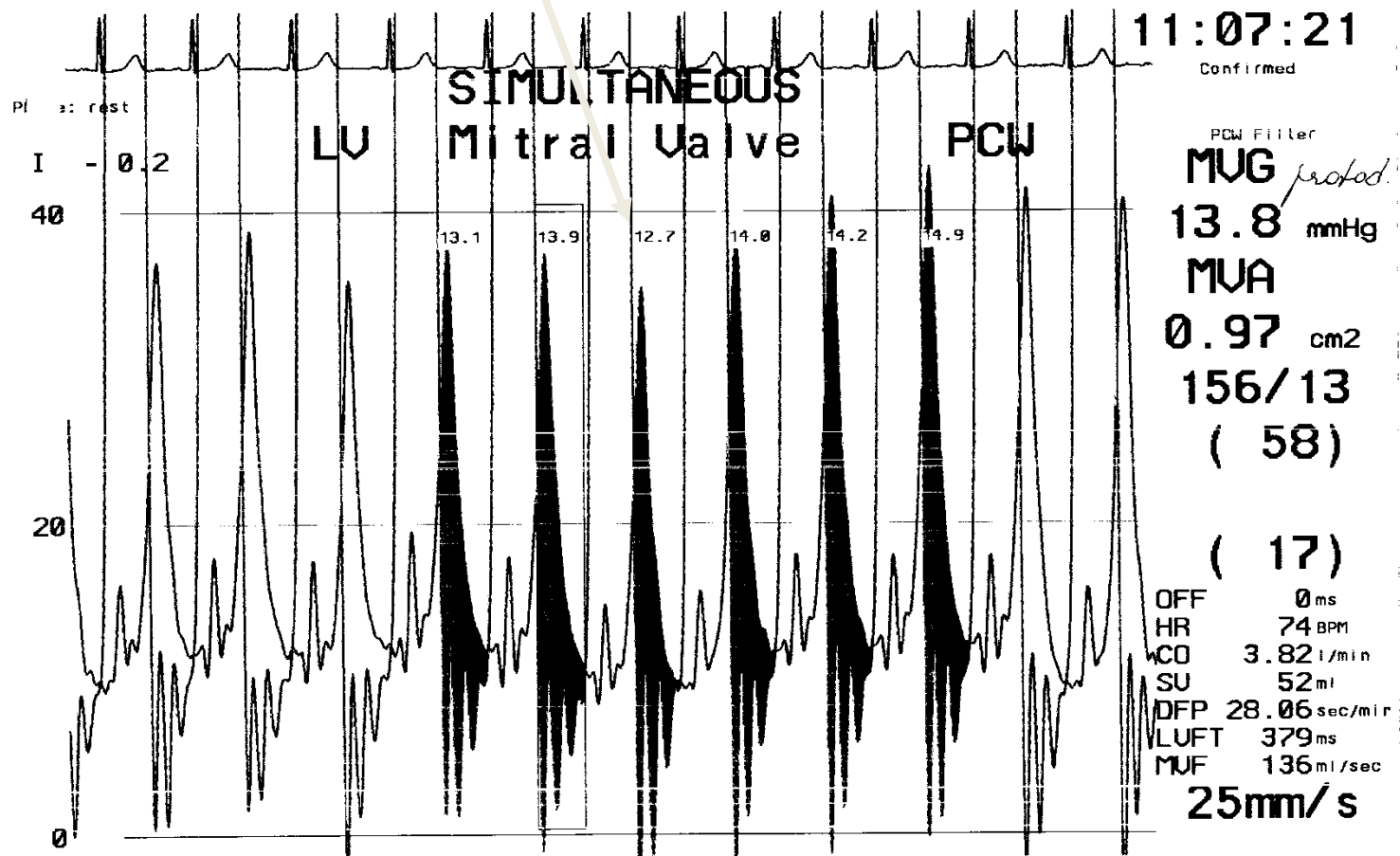
Chronická mitrální regurgitace

vysoká vlna „v“ v LS, pokud je sinusový rytmus, je vlna „a“ přítomna
... pokud dilatuje LS, vlna „v“ se snižuje a vlna „a“ chybí

Akutní ischemická mitrální regurgitace

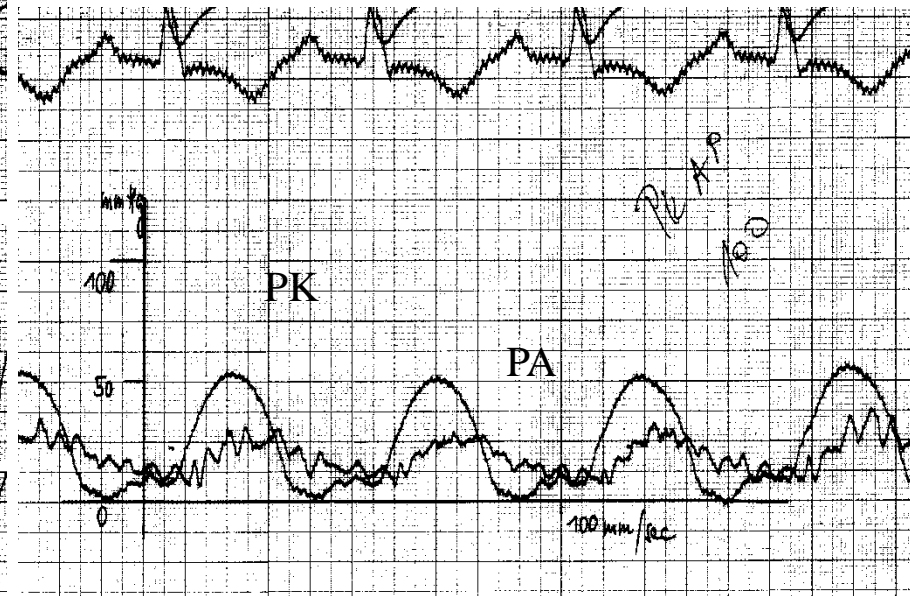
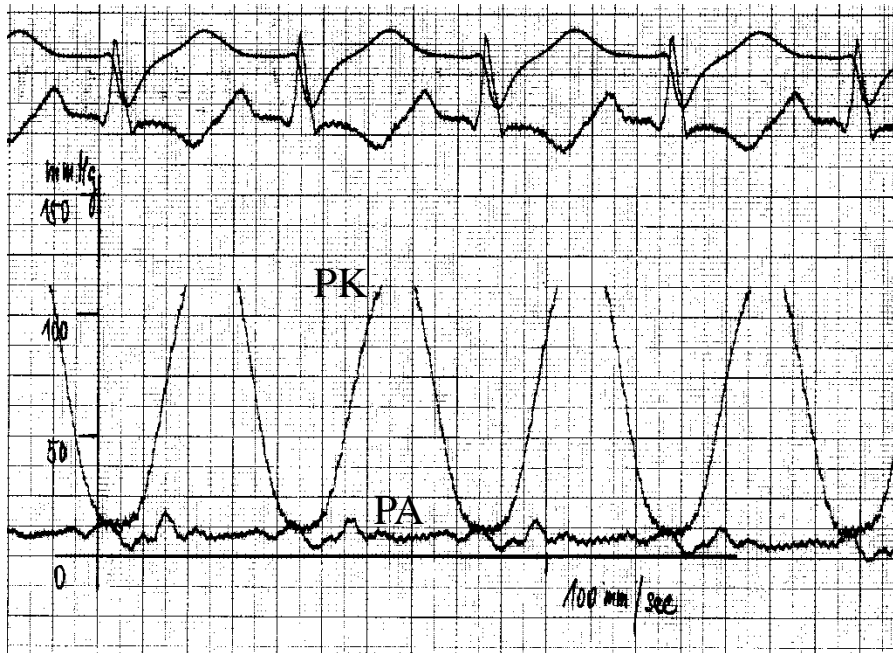
Gradient na mitrální chlopni je pouze v časně diastole (protodiastolický) a je tvořen vlnou $\underline{v}$ v PCW

koncový (enddiastolický) gradient je nulový

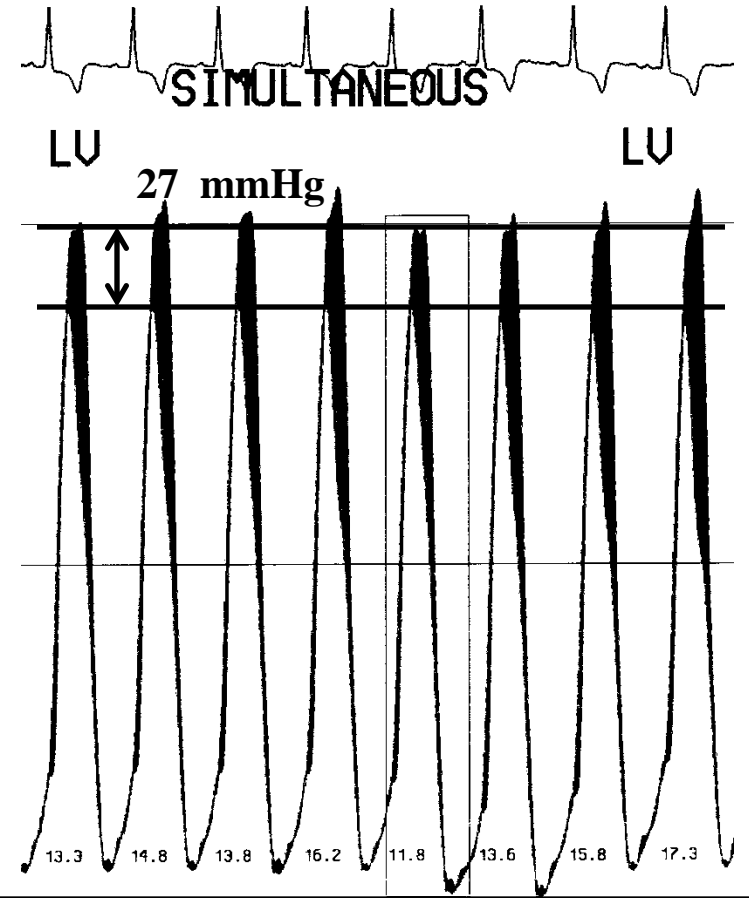
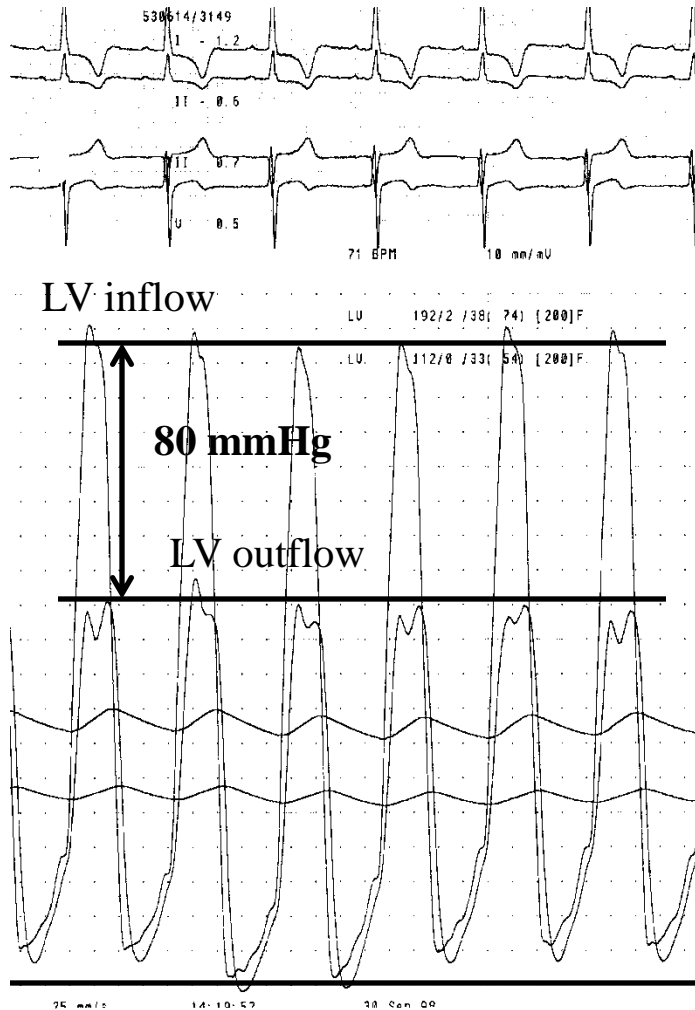
Valvulární stenóza plicnice

vrcholový gradient mezi
pravou komorou (RV=130/15 mmHg)
a plicnicí (PA=15/5 mmHg) = **120 mmHg**

po katetrizační dilataci plicnice reziduální
gradient na chlopni 15 mmHg a ve
výtokovém traktu pravé komory 13 mmHg

Nitrokomorový gradient u nemocného s hypertrofickou obstrukční kardiomyopatií

mezi vtokovým a výtokovým traktem levé komory je vrcholový gradient 80 mmHg

po alkoholové ablaci septa (ASA) pokles vrcholového gradientu na 27 mmHg

Kontrikce vs restriktice: společné znaky

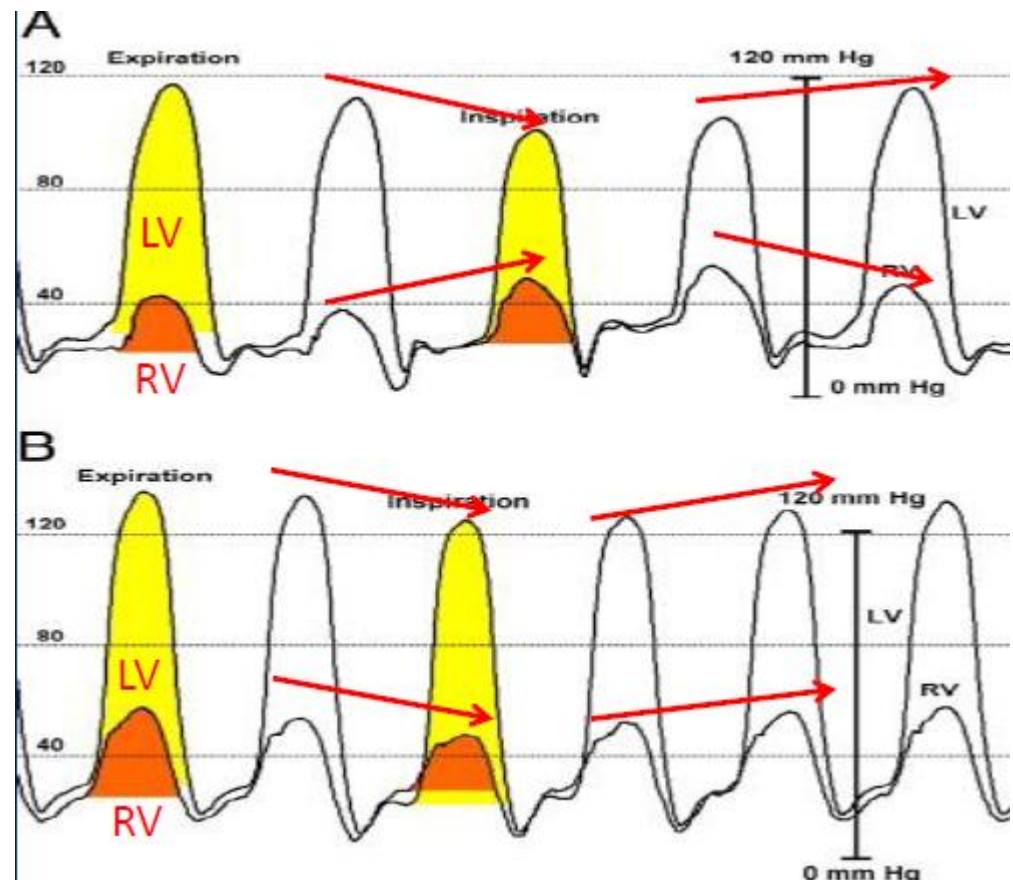
Oba stavy jsou provázeny zvýšením plicních tlaků pravé i levé komory (tedy zvýšené tlaky v PS, RVEDp, LS i LVEDp nad 15 mmHg, rozdíly do 5 mmHg) a rychlým poklesem tlaku v časně razi rychlého plnění komor (vlna „y“ – „dip a plateau“)

Diskordance: při nádechu se křivky rozcházejí

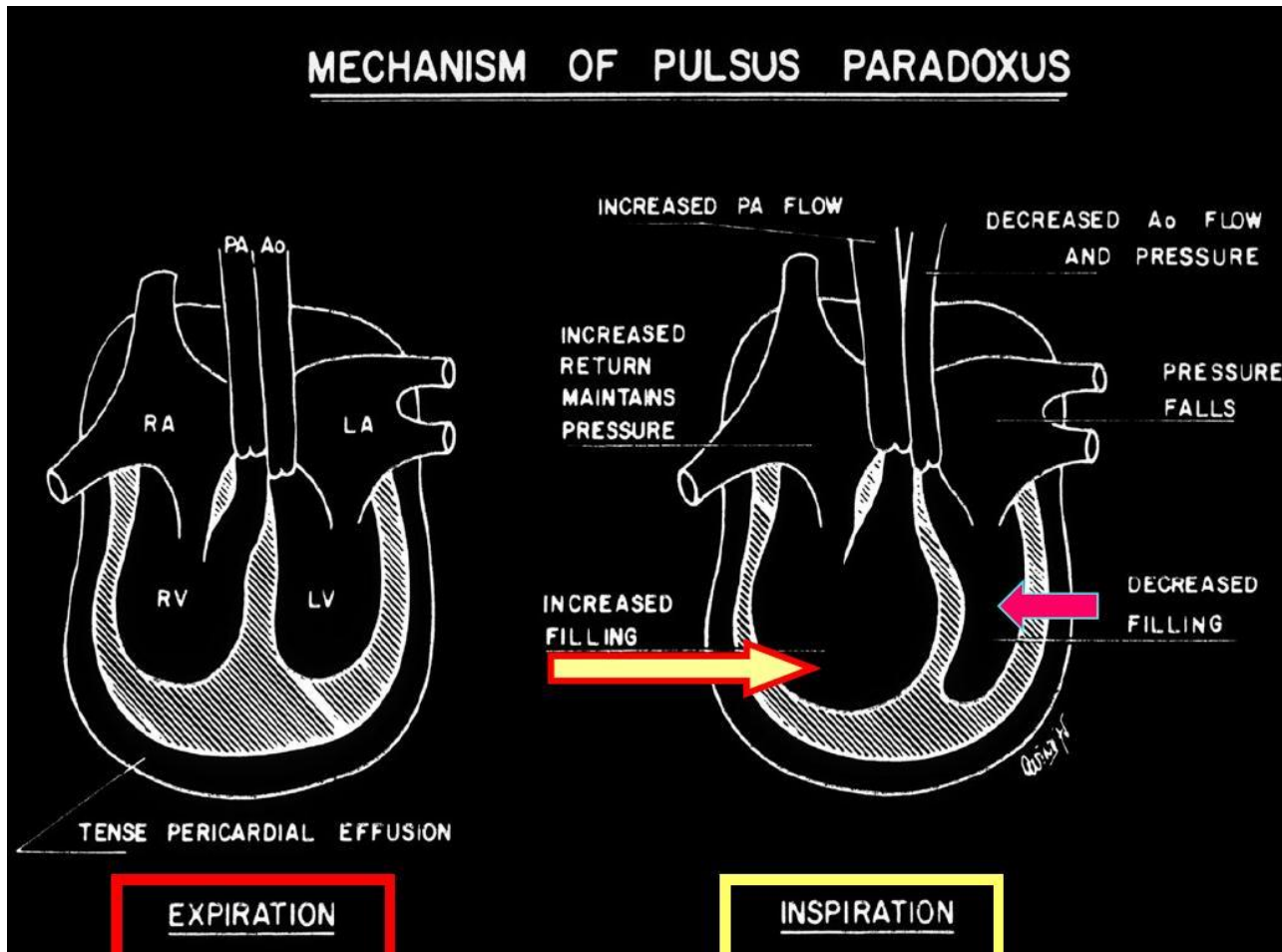
KONSTRIKCE

Konkordance: při nádechu reagují tlaky stejně

RESTRIKCE

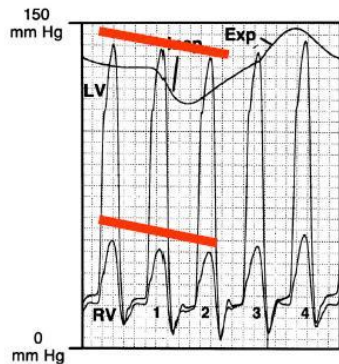
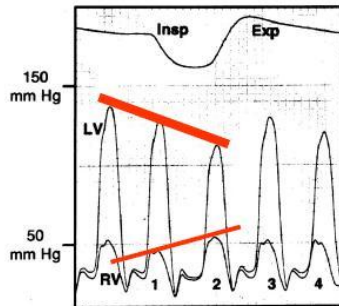

Pulsus paradoxus: výrazný (více než fyziologický) pokles systémového TK při nádechu MECHANISMUS DISKORDANCE U KONSTRIKCE

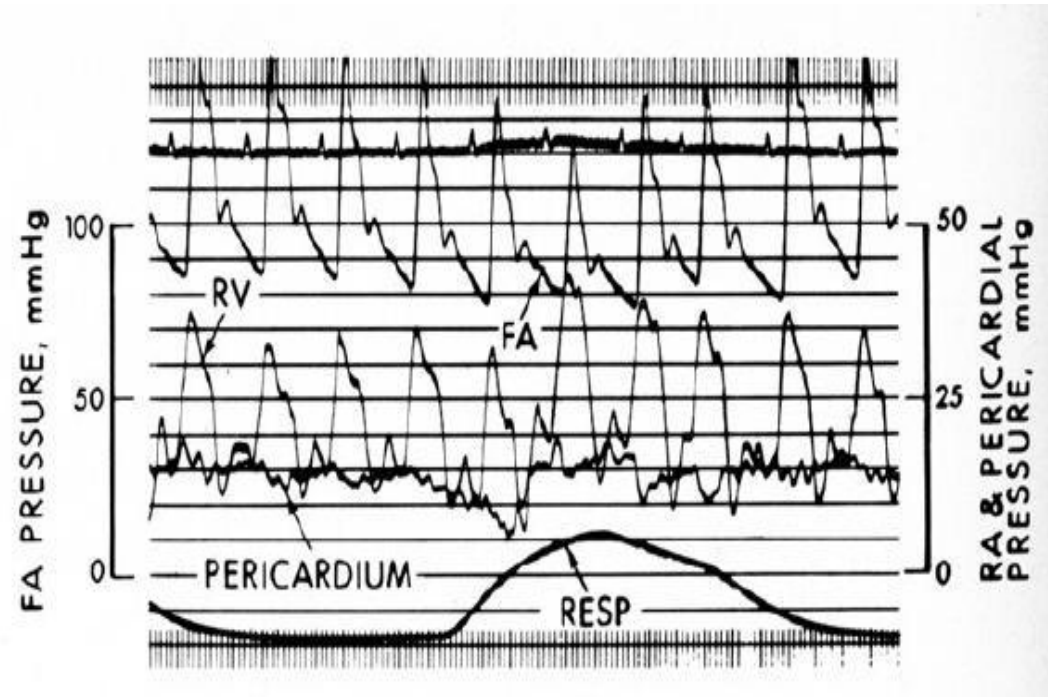

Diagnostika konstrikce

3. Diskordance (konstrikce) vs konkordance (restrikce)

2. Pulsus paradoxus: výrazný (více než fyziologický) pokles systémového TK při nádechu

1. Zvýšení (nad 15 mmHg) a vyrovnaní a plicích tlaků PK a LK (rozdíly do 5 mmHg)

Závěry

- Katetrizační laboratoř není pouze místem provádění angiografií, ale jde o „fyziologickou laboratoř“
- Anatomie (morfologie) a fyziologie jsou doplňující se informace
- Znalost hemodynamiky je nezbytná pro pochopení fyziologie a patofyziologie vrozených, chlopenních i zkratových vad a řady dalších stavů
- Přesnost měření je základem pro správnou interpretaci dat